

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
- 2 Als gevraagd wordt naar het noemen van één van de negenenveertig 'kenmerkende aspecten', is een letterlijke weergave daarvan niet vereist. Er kan in de regel worden volstaan met een juiste omschrijving van het 'kenmerkend aspect' of van dat deel ervan dat relevant is voor de beantwoording van de vraag (er zijn kenmerkende aspecten die uit meerdere onderdelen bestaan).

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Door de tijd heen

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:
6, 2, 4, 5, 3, 1

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vroegmoderne tijd

2 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het nieuwe mensbeeld van de Renaissance komt naar voren in het gegeven dat Ghiberti met het schrijven van een autobiografie / het maken van een zelfportret koos voor individualiteit 2
- De nieuwe wetenschappelijke belangstelling van de Renaissance komt naar voren in het gegeven dat Ghiberti onderzoek deed naar het gezichtsvermogen / de wetten van de schilder- en beeldhouwkunst wilde vastleggen / gebruikmaakte van de kennis van perspectief van de wiskundige Alhazen 2

Opmerking

Als een juist onderdeel van de Renaissance wordt genoemd zonder juiste verbinding met een gegeven, worden geen scorepunten toegekend.

3 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De afspraak uit 1555 (bij de Vrede van Augsburg) was dat (volgens het principe 'cuius regio, eius religio') de vorst in zijn eigen gebied de godsdienstpolitiek bepaalde 1
- De drukkers in Emden konden de bijbel wel drukken, omdat de vorst van dat gebied blijkbaar het protestantisme toestond 1
- De bijbel kon niet in de Nederlanden worden gedrukt, omdat (de rooms-katholieke vorst) Filips II in de Nederlanden kettters streng vervolgde / het protestantisme had verboden 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 4 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> Door de terugkeer van de Spaanse troepen in de Zuidelijke Nederlanden / de Spaanse militaire successen zoals bij Gembloers, waren de zuidelijke gewesten eerder bereid vrede te sluiten met Filips II, omdat de kans op een overwinning van de bij de Pacificatie aangesloten gewesten kleiner leek te worden 	2
	<ul style="list-style-type: none"> Door calvinistische machtsovernames zoals in Oudenaarde werden de rooms-katholieken afgeschrikt / vreesden de rooms-katholieken dat de handhaving van hun geloof in gevaar kwam, wat inging tegen de afspraken uit de Pacificatie 	2
5	maximumscore 4 Kern van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> Het voorstel van Willem van Oranje betekent dat Filips II zijn status als vorst verliest, wat vooruitloopt op het Plakkaat van Verlatinge, waarin Filips II wordt afgezworen 	2
	<ul style="list-style-type: none"> In de bron raadt Oranje de gewesten aan een vorst als beschermer te kiezen, waaruit als motief van Oranje kan worden afgeleid dat hij (militaire) steun zoekt van een machtige mogendheid (als Engeland of Frankrijk) in de Opstand tegen Spanje 	2
6	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> De bestuurders in veel steden verwelkomden de migranten / verschaften goede faciliteiten aan de migranten / stonden relatief vergaande religieuze vrijheden toe 	1
	<ul style="list-style-type: none"> omdat dit hun handelsbelangen bevorderde 	1
7	maximumscore 3 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> De bron kan dienen als illustratie bij 'het begin van de Europese overzeese expansie' 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De belangstelling voor Korea in deze bron heeft te maken met het zoeken naar (nieuwe) handelsmogelijkheden / handelsroutes, wat in de zeventiende eeuw zal leiden tot 'wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het ontstaan van een wereldeconomie' (of onderdelen van dit kenmerkende aspect) 	2
8	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> De economische reden voor de geheimhouding is dat de Spanjaarden geen concurrentie willen op de handelsroutes naar Azië 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De politieke achtergrond van de belangstelling van de Nederlanders is dat het veroveren van winstgevende handelsroutes de vijand (Spanje) zou verzwakken 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

bij 1:

- Jozef II wilde afschaffing van de lijfeigenschap / feodale verhoudingen / wilde bereiken dat iedereen (voor de wet) gelijk is, wat past bij het Verlichtingsideaal van de persoonlijke vrijheid 1

bij 2:

- Jozef II wilde dat burgers zelf konden kiezen welk beroep zij uitoefenen, wat past bij het Verlichtingsideaal van persoonlijke 'verheffing' / afschaffing van de middeleeuwse gilden / feodale verplichtingen 1

Moderne tijd

10 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het direct(er) besturen van de kolonie / de grotere invloed van het moederland onderdeel vormde van het modern imperialisme, waarvoor snellere communicatie nodig was tussen het moederland en de kolonie (wat door de telegrafiekabel mogelijk werd).

11 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het beschrijven van fabriekswerk sluit aan bij 'de industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor een industriële samenleving' 1
- Het opkomen voor de fabrieksarbeiders sluit aan bij 'de opkomst van emancipatiebewegingen' / 'de opkomst van politiek-maatschappelijke stromingen' / 'het socialisme' 1

Opmerking

Als alleen een kenmerkend aspect genoemd wordt, wordt geen scorepunt toegekend.

12 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- De bron bevat voor de beantwoording van vraag 2 de meest bruikbare informatie, want door de aangrijpende stijl van de novelle / door de verspreiding van het boek worden meer mensen bewust gemaakt van de negatieve gevolgen van kinderarbeid in fabrieken 1
- De bron bevat voor de beantwoording van vraag 1 minder bruikbare informatie, want het betreft een novelle en geen feitelijk verslag / de schrijver wil vooral zijn publiek boeien / overtuigen, waardoor de inhoud overdreven kan zijn 1

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> Bismarck voerde een (alliantie)politiek die erop gericht was om het bestaande machtsevenwicht niet in gevaar te brengen / oorlog tegen Duitsland te voorkomen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Wilhelm II voerde een (<i>Welt</i>)politiek die gericht was op (overzeese) expansie, waardoor Duitsland een grotere rol zou krijgen in de wereldpolitiek 	1
14	maximumscore 2 De juiste volgorde is: 5, 3, 6, 1, 4, 2	
	<i>Opmerking</i> <i>Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.</i>	
15	maximumscore 2 De juiste combinaties zijn: a-2, b-4, c-3, d-1, e-6, f-5	
	indien zes combinaties juist	2
	indien vijf of vier combinaties juist	1
	indien minder dan vier combinaties juist	0
16	maximumscore 3 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> Door te wijzen op het percentage van de productie dat als herstelbetalingen verdwijnt naar Frankrijk / de Duitse steenkolentreinen die naar Frankrijk rijden, kan het stadsbestuur laten zien hoe onredelijk hoog de herstelbetalingen / de eisen van Versailles zijn 	2
	<ul style="list-style-type: none"> Door deze boodschap op het lokaal gebruikte betaalmiddel te zetten, kon de lokale Duitse bevolking (die het noodgeld gebruikte) goed bereikt worden 	1
17	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> Vóór 1924 kon de regering de grote politieke en economische problemen (van het Verdrag van Versailles) / het probleem van de herstelbetalingen niet oplossen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Na 1924 herstelde de Duitse economie (via het Dawesplan) door hulp van de Verenigde Staten (waardoor de politieke tegenstellingen in Duitsland minder werden) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
18	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tijdens de Conferentie van München was het oordeel van de meeste Engelsen over de gevoerde appeasementpolitiek positief, omdat het erop leek dat door de politiek van toegeven aan de eisen van Hitler (de appeasementpolitiek) oorlog voorkomen kon worden • Het oordeel van de meeste Engelsen zal door het bekend worden van deze bron veranderen, omdat Hitler oorlog niet uitsluit, waaruit zou blijken dat de afspraken van de Conferentie van München / de appeasementpolitiek slechts tijdelijk / slechts schijn zijn 	<p>1</p> <p>2</p>
19	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Het gaat in deze bron om het verslag van een geheime bespreking, waardoor er geen reden voor Hitler lijkt te zijn om zijn werkelijke bedoelingen / motieven te verdoezelen.</p>	
20	<p>maximumscore 2</p> <p>Kern van een juist antwoord is dat in de opvatting van de nazi's geesteszieken niet pasten in de ideale Duitse samenleving (de <i>Volksgemeinschaft</i>) en daarom uit de weg geruimd dienden te worden.</p>	
21	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Door de vervanging van de straatnaam van Hitler in Roosevelt / in de naam van de Amerikaanse president, kan met de foto aan de Duitse bevolking getoond worden dat het afgelopen is met de heerschappij van Hitler / dat de Verenigde Staten de overwinnaar zijn / dat de denazificatie is ingezet.</p>	
22	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nederland weigerde de nieuwe Russische regering te erkennen, omdat deze regering (na de revolutie) communistisch was / een wereldrevolutie nastreefde <p>bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nederland erkende de regering van de Sovjet-Unie, omdat de Sovjet-Unie (na de Duitse inval) een bondgenoot in de strijd tegen nazi-Duitsland was geworden 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- *Het Algemeen Handelsblad* geeft een eenzijdig beeld van de gebeurtenissen in Hongarije, want het schrijft dat bijvoorbeeld (een van de volgende): 1
 - de Russische inval luguber is,
 - de Sovjet-Unie Hongarije verraadt,
 - de inval een daad van agressie is,
- wat past bij het anticommunistische standpunt van een liberale krant dat de Sovjet-Unie / dat het communisme de vrijheid van mensen bedreigt / burgers onderdrukt 1
- *De Waarheid* geeft een eenzijdig beeld van de gebeurtenissen in Hongarije, want zij schrijft dat bijvoorbeeld (een van de volgende): 1
 - de Sovjetroepen te hulp werden geroepen,
 - de inval een einde maakt aan de terreur (tegen communisten) in Hongarije,
- wat past bij het standpunt van een communistische krant dat de Sovjet-Unie de vrijheid van burgers beschermt tegen antisocialistische krachten 1

24 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Hulp van westerse landen aan Hongarije paste niet in de westerse buitenlandse politiek in die tijd, omdat Hongarije in de Russische invloedssfeer lag / bij het Oostblok hoorde / omdat ingrijpen tegen de containmentpolitiek zou ingaan / omdat een directe militaire confrontatie zou kunnen uitlopen op een atoomoorlog.

25 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Uit het 'collectieve zwijgen' (van leerlingen en leerkrachten) over de vlucht van Evi blijkt dat er geen vrije meningsuiting is / dat er op alle niveaus sprake is van politieke controle (een kenmerk van een totalitaire staat) 2
- Uit het afkeuren van de vlucht uit de DDR / het verkondigen van het partijstandpunt over de DDR / het maken van een onderscheid tussen het werken in Moskou of New York blijkt dat de mening van de vader van Dolores politiek gekleurd is door zijn communistische partijkeuze 2

Opmerking

Alleen met een juiste verwijzing naar de bron worden per bewering 2 scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
26	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de foto een Nederlandse soldaat laat zien die</p> <ul style="list-style-type: none"> • te maken krijgt met de 'dekolonisatie die een eind maakt aan de hegemonie van de westerse wereld' • de communistische vlag toont, die onderdeel vormt van de 'verdeling van de wereld in twee ideologische blokken' / de Koude Oorlog 	<p>1</p> <p>1</p>
27	<p>maximumscore 2</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <p>Herblock geeft in zijn prent de mening weer dat de Sovjet-Unie (met geweld) de vrijheid vermoordt die de Praagse Lente brengt, omdat die vrijheid (zogenaamd) een bedreiging zou vormen voor de Sovjet-Unie.</p>	
28	<p>maximumscore 2</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door het SDI-project dreigde er een nieuwe wapenwedloop • die de Sovjet-Unie economisch niet aankon 	<p>1</p> <p>1</p>
29	<p>maximumscore 2</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <p>bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De prent (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – geeft een (te) positief beeld van Nederland als lieflijk (met molens, slootjes en mooi weer). – toont niets van het zware leven als mijnwerker. – heeft als doel mensen over te halen in de mijnen te komen werken. <p>bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De campagne moet meehelpen het tekort aan werkkrachten op te lossen, omdat door de stijgende welvaart geen animo meer is voor het zware / vieze werk in de mijnen 	<p>1</p> <p>1</p>

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 23 mei. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 23 mei kunt u nog tot en met 12 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

- bron 1 E.H. Kossmann en A.F. Mellink ed., Texts concerning the Revolt in the Netherlands, Cambridge 2008, pag. 188-189
- bron 2 H.J. van Hove, Hollanders in Korea, Utrecht 1989, pag. 27
- bron 3 http://www.dbnl.org/tekst/crem001fabr01_01/crem001fabr01_01_0001.php
- bron 4 a. Robert Darnton, Berlijns Dagboek 1989-1990, Amsterdam 1990, pag. 91
b. <https://www.berlin.de/berlin-im-ueberblick/geschichte/berlin-nach-1945/john-f-kennedy-in-berlin/zeitzeugenberichte/>
c. <http://spartacus-educational.com/GERreichstagF.htm>
d. Willem Melching en Marcel Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog, Amsterdam 2008, pag. 48
e. Een vrouw in Berlijn, Dagboekantekeningen van april tot juni 1945, Amsterdam 2004, pag. 30
f. Harry Kessler, Journey to the Abyss, The Diaries of Count Harry Kessler 1880-1918, New York 2011, pag. 877
- bron 5 N. MacGregor, Germany, Memories of a Nation, 2014, pag. 27
- bron 6 ontleend aan: Helma Kaden en Ludwig Nestler, Dokumente des Verbrechens, Aus Akten des Dritten Reiches 1933-1945, Band 1 Schlüsseldokumente, Berlin 1993, pag. 86-87
- bron 7 http://www.stltoday.com/entertainment/arts-and-theatre/culture-club/missouri-history-museum-exhibition-examines-propaganda-s-role-in-rise/article_362d5df7-1b3c-5dcd-b430-d378d992eceb.htm
- bron 8 <http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010369862:mpeg21:pdf>
- bron 9 Dolores Thijs, Retour Berlin Ostbahnhof, Mijn jeugd jaren in de DDR, Baarn 2014, pag. 173-174

- bron 10 Louis Zweers, De gecensureerde oorlog, Militairen versus media in Nederlands-Indië 1945-1949, Zutphen 2013, pag. 311
- bron 11 Haynes Johnson en Harry Katz, Herblock, The life and work of the great political cartoonist, New York 2009
- bron 12 Marcia Luyten, Het geluk van Limburg, Amsterdam-Antwerpen 2016, ongenummerd fotokatern tussen pagina 224 en 225